

Ruusu-Orvokki Mielonen

SANIAISVIITA 5

Ruusu-Orvokki Mielonen

Saniaisviita 5

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

© 2026 Ruusu-Orvokki Mielonen

Kannen suunnittelu: Riitta Rusila
Sisuksen taitto: Riitta Rusila

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100
Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-2803-1

Esipuhe

Tämä kirja on koottu rakkaudella äidin teksteistä, muistoista ja kertomuksista. Ne vievät lapsuuteen sodanjälkeisessä Etelä-Pohjanmaalla, nuoruuteen ja työvuosiin apuhoitajana Helsingissä ja Ähtärissä sekä pitkälle työuralle perushoitajana Kainuussa vanhusten parissa.

Tekstit ovat syntyneet eri aikoina ja eri syistä: muistamisen tarpeesta, kirjoittamisen ilosta, joskus vain siksi, että jokin sattumus ei halunnut unohtua. Yhdessä ne muodostavat elämänpolun, joka on ollut tavallinen ja samalla ainutlaatuinen – sellainen kuin eletty elämä usein on. Osa teksteistä on fiktiivisiä.

Kirjan nimi ”Saniaisviita 5” on tarina, jossa nuori nainen päätti tehdä vaikutuksen tansseissa tapaamaansa mieheen ja lähetti tälle ”Ritva” nimistä pyykkipulveria postissa. Lähettäjän nimi oli Ruusu-Orvokki Mielonen, osoitteena Saniaisviita 5. Ehkä juuri tuo pieni, rohkea ja humoristinen ele kertoo jotain olennaista tämän kirjan hengestä.

Tämä kirja on painettu läheisille muistoksi ja annettu lahjaksi äidille hänen 80-vuotispäivänsä kunniaksi. Se on kiitos eletystä elämästä ja talteen otettu pala yhteistä historiaa.

TAUSTAA ENNEN KOULUIKÄÄ

Olen kasvanut synnyinkodissa kuusilapsisen perheen kuopuksena. Sodan jälkeinen aika oli hyvin vaatimatonta, monessa asiassa aineellisesti niukkaa. Maalaistalossa omavaraisuutta riitti leipään, jauhoihin, maitoon ja lihaan, nälkä ei ollut vieraana, mutta herkkuja sai harvoin. Joskus saimme palan toppasokeria, minkä päälle laitoimme kärryn tervaa, mitä säilytettiin kanisterissa kärryhuoneessa. Sairastellessa saimme sokeripalan päälle tipan punaista mikstuuraa tai kamferitipan. Jos oli haavoja tai ruhjeita iholla, siihen laitettiin kuusenpihkalappu, tai tulehtuneita haavoja hoidettiin piimäkääreellä ja niin haavat paranivat.

Leluja oli vähän, pääasiassa itse tehtyjä työkaluja muistuttavia. Isän serkulta Amerikasta tullessa paketissa oli nukke, mikä sulki silmät ja itki. Se oli niin ihmeellinen, niin että sitä kävivät kylän lapset ja aikuisetkin ihmettelemässä. Kirjoja oli niukasti, muistan itselläni vain kolme kirjaa, joita sisko luki minulle.

Kun olin viisivuotias, kylään ja kotiin saatiin
sähköt ja hankittiin radio, mistä saatiin kuulla torstai
iltapäivisin Markus-sedän lastentunti.

ELÄMÄNMENOA 50-LUVULLA

Muistellessani aikaa 5-15 vuotiaan tytön näkökulmasta. Elämä oli hyvin vaatimatonta, silti muistoríkasta ja lämmintä, vähäisestäkin osasi iloita, vaikkapa uusista villasukista tai jopa sellaisesta, kun saatiin porukalla kuvat heinät latoon. Kaikki kotitilan työt kuuluivat kaikille, se oli luonnollista, myös lapset osallistuivat pienillä tehtävillä. Se ei tuntunut pakotetulta vaan luontevalta, työ oli lasten leikkiä.

Kesäisin me koululaiset olimme paljon paimentamassa lehmä, useimmiten kahdestaan, niin pitkä päivä pellolla kului paremmin. Eväinä oli voileipä ja maitopullo ja kun korkkia piti auki, niin maito alkoi maistua tuuleta ja se oli pahaa. Jos lehmät söivät paljon tuoretta apilaa, maito maistui heiniltä, eikä ollut hyvää. Paimenessa olimme aamu- ja iltalypsyyn välisen ajan. Kelloa ei ollut, seurattiin aurinkoa. Illalla kotona joku laittoi tuvan takana puuhun valkoisen lakanan, se oli merkki, että saa viedä lehmät kotiin. Muutamana vuonna Linnan Toivon väki hakivat meiltä

päivittäin maitoa. Muuten lähes jokaisessa talossa oli ainakin yksi lehmä ja pienikin maapala oli viljeltynä.

Yleensä kyläläisten kanssa oltiin paljon tekemisissä, vuoroin "päivämiehinä", etenkin syksyisin perunannosto- ja puintiaikaan. Pidettiin erilaisia talkoita, kuten pärekaton naulaamista tai talvella naisporukan kanssa "kökkää" = porukalla kehrättiin tai leikattiin matonkuteita, siinä samalla seurusteltiin. Sellaiset päivät olivat pikkutytön mielestä mukavia.

Kaikki juhlat, kuten häät, pidettiin yleensä kotona vihkimisestä alkaen, mihin kutsuttiin sukulaiset ja oman kylän väki, joilta sai myös talkooapua. Usein oli illalla tanssit joko sisällä isossa tuvassa tai kesällä heinäladossa. Kuokkavieraita saattoi tulla pitkänkin matkan päästä. Ennen sotia häät ovat olleet suuria, jopa kolmipäiväisiä ja kuokkavieraita jopa toisista pitäjistä. Nuorina isä-Viljami serkkunsa Armaan kanssa ovat soittaneet viulua monissa sen aikaisissa häissä. Syntymäpäiviä juhlittiin harvemmin, eikä lapsille järjestetty juhlia, kuin ehkä sisarusten kesken.

Kun jossain talossa oli hautajaiset, ne pidettiin kotona talkoilla. Kustakin talosta kykynsä mukaan vietiin

Saniaisviita 5 on kokoelma elämänmakuisia kertomuksia sodanjälkeisestä Suomesta yhden naisen silmin.

Ruusu-Orvokki Mielosen tekstit kuljettavat lukijan 1950-luvun Etelä-Pohjanmaan lapsuuteen, nuoruuden vuosiin Helsingissä ja Ähtärissä apuhoitajan työssä sekä pitkälle uralle perushoitajana Kainuussa päihde- ja vanhustenhuollossa.

Kirjassa muistot, sattumukset ja arjen pienet hetket punoutuvat yhteen ja syntyy kuva elämästä, jossa on naurua, työtä, vastuuta ja välittämistä. Tarinat kertovat ajasta ja ihmisistä, mutta ennen kaikkea ihmisyydestä.

